

M. EINHORN, *The duodenal tube and its possibilities*.
W. B. SAUNDERS Company. Philadelphia and London
1920. 122 bldz. Prijs 13 shilling.

In dezen tijd van theorieën, waarvan bij de meeste het geboorteen doodsuur verdacht dicht bij elkaar liggen, is het werkelijk een verkwikking dit keurige practische boekje door te lezen. Zeker, bijna de geheele inhoud is techniek, maar zóó uiterst leesbaar geschreven met zulke goede afbeeldingen, dat het lezen tot een bijzonder genoeg wordt. En dan, 122 bladzijden in één stuk door te werken, zonder dat zelfs van vagotonie of van hormonen wordt gesproken, is zoo langzamerhand een ongekenne weelde geworden. Eerst wordt de techniek van de sondeering van den twaalfvingerigen darm behandeld; daarna bespreekt EINHORN het therapeutisch gebruik van zijn instrument. De duodenaal-voeding, het inspuiten van zuurstof bij ernstige ontstekingen van het darmkanaal, de toediening van groote hoeveelheden water bij de ziekte van RAYNAUD, dit alles wordt kort, zakelijk en duidelijk uiteengezet. In een slothoofdstuk worden een aantal andere instrumenten, door EINHORN uitgedacht, behandeld, o. a. een aantal toestellen om een door kramp of ziekte vernauwd pylorus op te rekken en eenige instrumenten, die bij het Röntgenonderzoek van nut kunnen zijn. Het denkbeeld om een buis door het geheele darmkanaal te laten verlopen is niet, zooals men zou denken, oorspronkelijk van EINHORN, doch is o. a. reeds door onzen landgenoot SCHELTEMA aangegeven.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat een aantal vondsten van EINHORN geen burgerrecht in de kliniek zal krijgen. Dit neemt niet weg, dat uit het heele boek een voortreffelijk klinicus met een meer dan gewone handigheid en veel gezond verstand spreekt. Het werk is niet alleen voor maagspecialisten van belang, doch ook zeer leerzaam voor die artsen, die het bestaan van deze specialiteit ontkennen. Zij zullen dan de overtuiging krijgen, dat ook voor de nieuwere methoden van maagonderzoek een speciale vaardigheid noodig is.

KOOPMAN.

Lessen aan leerlingverpleegsters door zuster F. MEYBOOM,
W. L. en J. BRUSSE'S uitgevers maatschappij Rotterdam
1920.

Toen ik voor ongeveer negen jaar de eerste uitgave van deze lessen aankondigde, gevoelde ik mij verplicht er op te wijzen, dat, naast de zeer nuttige wenken, die de directrice van het Rotterdamsche ziekenhuis aan haar leerlingen gaf, er zóóveel onjuistheden in dit boek voorkomen, dat ik een algemeen gebruik ervan niet mocht aanbevelen.

Tot mijn leedwezen heeft deze tweede uitgave geen wijziging gebracht in mijn opvatting.

Die hoofdstukken, welke handelen over de ethiek der verpleging, waar raadgevingen verstrekt worden over het persoonlijk

optreden van de zuster, zijn ongeveer onveranderd herdrukt en hebben dan ook al hun goede eigenschappen, en dat zijn inderdaad vele, behouden. Daar waar de verpleegleer voert op geneeskundig terrein, zijn de hoofdstukken over inwendige en besmettelijke ziekten niet onbelangrijk uitgebreid, en zijn enkele destijds met name genoemde fouten, verbeterd, maar zijn daarnaast evenveel fouten, of wil men liever onjuistheden, blijven bestaan. Door de aangebrachte verbeteringen heeft zuster MEYBOOM bewezen, dat zij wil trachten om haar boekje aan hooger eischen te laten voldoen, m. i. echter te vergeefs. Zij is ongetwijfeld geheel te huis in de praktijk van haar werk, maar zij staat niet zóó hoog boven haar taak, dat zij als vertrouwbare leidster voor leerlingen, ook wat betreft de theoretische toelichting, mag optreden.

J. ED. STUMPF.

HANS MUCH, *Die Partigengesetze und ihre Allgemeingültigkeit. Erkenntnisse, Ergebnisse, Erlebnisse.* Leipzig, CURT KABITZSCH, 70 bldz. Prijs 15 mark.

Men kent allen het verhaal „vom absoluten Kamele.“ Leeft het type nog in Duitschland? Ik zou het haast denken bij het lezen van bovengenoemd werkje. Een sterker voorbeeld van wild door redeneeren, is mij niet bekend. In de opvattingen van MUCH zal wel eenigen grond van waarheid liggen: nl. dat tegen een bacterie niet één, maar verschillende tegenstoffen kunnen worden gevormd, naarmate die bacterie ook verschillende „antigenen“ bevat. Bij den proteusbacil heeft men dit werkelijk kunnen aantoonen; alleen komt het niet met MUCH's theorie overeen: Beide antigenen zijn hier vermoedelijk eiwitstoffen; het een van het bacillenlijf, het ander van de zweepdraden. Maar MUCH heeft den tuberkelbacil in verschillende stoffen gesplitst: eiwitstoffen, neutraalvetten, vetzuren, en nu besluit hij, dat niet alleen bij tuberculose maar bij alle infectieziekten dergelijke partiaalantigenen ontstaan. Wat zeg ik: bij alle infectieziekten, wel neen, ook bij gezwellen, bij ziekten van inwendige afscheiding, bij zenuwziekten, bij fysieke prikkeltoestanden.

En het is alles zoo eenvoudig. Ik haal bv. aan bldz. 44, hoofdstuk V Erklärungsversuch:

„Die gegenseitige Hemmung liesse sich aus Schwingungsgesetzen erklären. Wenn in einem Agem (Antigengemisch) die P. A. „(Partialantigenen) mit verschiedener Schwingung vorhanden sind, so kann die eine die andere aufheben. Ganz offenbar ist der menschliche Körper von radioaktiven (magnet-elektrischen) Schwingungen entgegengesetzter Ladung um- und durchströmt. Wenn die Schwingungen in günstigem Ausgleich stehen, ist Gesundheit: überwiegen der positiven oder negativen macht Krankheit. Ganz offenbar gibt es nun zwei Arten von Erregern. Solche, die auf die positiven und solche, die auf die negativen Schwingungen einwirken. Die Erreger müssen also selbst Schwingungen besitzen.“ enz.